

ANNUKKA

Mitä hevosista pitää tietää?

On ilo saada lukijoilta kysymyksiä tai muuta postia. Pyrin hankkimaan vastauksia mahdollisimman rivakasti, mutta toisinaan joutuu niin yllättävän tai haastavan asian kanssa vastatusten, ettei se ratkea kuin pitkän salapoliisityön jälkeen.

Yhtä kysymystä olen pyöritellyt lokakuusta saakka, miettinyt, keneltä asiantuntijalta pyytäisin siihen kommenttia. Kunnes päätin: vastaanpa itse.

Johanna nimittäin kysyi, paljonko hevosista voi tietää ja oppia, ja miten paljon ratsastuksenopettaja voi hevosista tietää. Haasteellista!

Omat opettajani ovat vuosikymmenten varrella ottaneet aiheen puheeksi useammankin kerran. Koska "hevonen tietää kaiken hevosesta, ja ihmisen pitää oppia se" kuten Mariitta Jalassola sanoo, jokainen heistä on käyttänyt valtavasti aikaa ja rahaa kouluttautumiseen sekä Suomessa että ulkomailla. Joskus se on jopa vaatinut uuden kielien opettelua. Ratsastuksenopettajan koulutus on ollut alku elämänmittaiselle opiskelulle aiheena hevoset ja ratsastus - ja ihmisetkin.

Opinhaluiset opettajat ovat opiskelleet mm. ihmisen ja hevosen anatomiaa, erilaisia hevosenkäsitteilyn tekniikkoja, eläinlääkintää ja tietysti ratsastusta, tuomarityöskentelyä, radan rakentamista sekä opettamistaitoa.

Miksi he ovat jaksaneet ja viitsineet? Luultavasti siksi, että samalla kun sisäistää uuden asian, avautuu uusia maailmoja – näköpiiriin tulee selviä, mitä ei tiennyt olemassa olevankaan. Se innostaa jatkamaan.

Skotlantilainen valmentaja John Crawford sanoi mielestäni osuvasti: "Olen ylpeä ja onnellinen siitä, minkä olen oppinut tai mihin yltänyt, mutta nöyrä sen edessä, mitä vielä pitäisi oppia".

Jatketaan samassa hengessä!

ANNUKKA

PS. Juttuvinkkejä, kysymyksiä ja muuta postia voi lähettää joko toimittukseen tai sähköpostilla annukka.jarvi@luukku.com

Elämäni hevonen

Mac Twain

on aina yhtä villi

Tuusulalaisen ratsastuksenopettaja Susanne Ursinin aktiivisten estekisavuosien kumppani Mac Twain on 27-vuotias, mutta sitä ei hevillä usko. Tummaruunikko, tuuheakarvainen ja vilkkäänoloinen ruuna kuskaillee Suskia pitkin tallipihaa.

- Niin kuin se on aina tehnyt, nauraa Suski luistellessaan riimunaurun päässä.

- Talveksi se kasvattaa pitkän pörröisen karvan. Enää sitä ei ole kli-pattu. Mutta edelleen sitä ratsastetaan pari-kolme kertaa viikossa.

Mac Twain tuli Suskille hänen valmentajansa Veikko Heikkilän myötävaikutuksella. Ursinit etsivät junioriluokkiin hevosta, ja Heikkilä kertoi kuulleen, että Tanskassa olisi sopiva.

Niinpä Suski kävi koeratsastamassa Mac Twainin, ja se matkasi maaliskuussa 1989 Suomeen. Siitä alkoi yhteinen taival, jota on kestänyt jo kaksi vuosikymmentä. Takana on paljon kisoja ja sijoituksia 130-140 –tasolla, mm. 4. sija nuorten SM:ssä 1992.

- Mac oli alusta lähtien luonteeltaan haastava, kertoo Suski. Mutta ratsastus sellaisilla hevosilla on tunnetusti opettavaista, kehittävä ja antoisaa; onnistumiset ovat todella palkitsevia.

Miehistä Mac ei pidä, ja muiden hevosten läsnäoloa se kommentoi potkimalla karsinansa seinä. Kisoissa sen kanssa piti tehdä kompromisseja – jos se ei suostunut poistumaan radalta ulosmenoportista, piti käyttää sisään-tuloporttia.

Mutta terveenä Mac on saanut elämänsä viettää.

- Toistaiseksi eläinlääkäreitä ei ole tarvittu kuin rokottamiseen ja raspaamiseen, Suski iloitsee.

- Aktiivisen kilpailu-uran lopettamisen jälkeen Mac on viettänyt leppoisia eläkepäiviä hoitajien hyvässä hoidossa.

Ja intoa, sitä riittää vieläkin!

Mari Tuunanen vertaa

Ratsastuksenopettajan tutkinto on kuin ajokortti

Opettajuus kehittyi samalla kun kehität itseäsi ratsastajana, sanoo Harjun oppimiskeskuksesta lehtorina työskentelevä Mari Tuunanen.

- Tutkinto on kuin ajokortti. Kaiken oppinut tai valmis ratsastuslallalla työssä ei ole koskaan.

Mari voisi tänä vuonna viettää ratsastuksenopettajaksi valmistumisensa 20-vuotisjuhlaa. Samalla hän voisi juhliä kymmenvuotista uraansa Master Instructorina.

Työvuosina on karttunut kokemusta niin toisen palveluksessa olemisesta kuin oman tallin pitämisestäkin. Nykyisessä tehtävässään Mari kantaa osaltaan vastuuta uusien ratsastusohjaajien ja -opettajien tiedoista ja taidoista.

Ne ajat, jolloin hevosammattilaisten piti usein olla myös nälkätaiteilijoita, ovat onneksi takanapäin.

- Alan tutkintojen arvostusta on pystytty nostamaan järjestelmällisen koulutuksen ja koulutustarjonnan lisäämisen kautta, sanoo Mari ja muistuttaa, että ratsastuksenopettajan tutkinto tuo nykyään jatko-opiskelukelpoisuuden yliopistossakin.

Millä eväillä kouluun?

Entä minkä tyyppinen ihminen sopii ratsastuksenopettajaksi?

- Ulospäin suuntautunut ihminen, jolla on hyvät sosiaaliset taidot, Mari vastaa.

- Sisukas, peräänantamaton... Pieni luonteen kovuus saatetaan laskea eduksi. Tietysti rakkaus eläimiin ja halu tehdä töitä hevosten kanssa kuuluvat asiaan.

Kysymykseen ratsastuksenopettajakandidaatin oman ratsastustaidon ja ratsastusintona merkityksestä Marilla on selkeä näkemys:

- Mielestäni opettajuus kehittyi samalla kun kehität itseäsi ratsastajana; oma ratsastus ja opettajuus ruokkivat toinen toistaan.

Eikä hänkään malta olla huomauttamatta, miten kiva laji ratsastus on, koska siinä ei koskaan ole valmis. Opittavaa riittää aina.

- Toivoisin, että alalle valmistuvilla taidon osaaminen olisi riittävällä tasolla, ja heillä olisi kokonaisvaltainen ymmärrys seikoista, jotka tekevät turvallisen harrastamisen mahdolliseksi.

Tutkinto kuin ajokortti

Monet nuoret ratsastuksenopettajat vaihtavat alaa. Syyt vaihtelevat, mutta kovan vastuun ja yksinäisyyden yhdistelmä käy tunnetusti usein raskaaksi.

- Turvallisin tapa aloittaa työura on poniopettajan tai ns. kakkosopettajan paikka isossa ratsastuskoulussa, tai mennä töihin paikkaan, jossa tallinpitäjä on ammattilainen, Mari sanoo napakasti.

- Tutkinto on kuin ajokortti, lupa alkaa opetella itsenäisesti toimimista.

Ainakin eteläisessä Suomessa on monipuolista valmennus-, klinikka- sekä esitelmä- ja muuta tarjontaa, johon kannattaa osallistua.

- Vaikka omalla koululla olisikin äitihahmo, tilaisuuksiin kannattaa lähteä, kannustaa Mari.

- Aina, kun näkee toisen valmennusta tai osallistuu itse, saa uutta puhtia omaan työhön. Samalla pääsee vaihtamaan kuulumisia kollegoitten kanssa. Se auttaa omaan jaksamiseen, koska silloin huomaa muidenkin painivan samantyyppisten ongelmien kanssa ja ymmärtää, ettei ole yksin. Se voi olla lohduttavaakin silloin, kun työssä on sattunut ikäviä asioita kuten putoamisia.

Toisinaan opettaja antaa työelleen kirjaimellisesti kaikkensa. Oppilaat voivat sitoutua häneen niin vahvasti, etteivät tahdo muiden tunneille. Mari näkee kuitenkin hovin kokoamisessa vaaroja:

- Opettajalle itselleen ja koulullekin on parempi, jos voi lähteä lomalle tai sairastaa, koska oppilaat pystyvät käymään muidenkin tunneilla eivätkä peru tuloaan, kun se ainoa oikea ei ole paikalla. Se on opettajankin etu.

Eteenpäin vievää voimaa

Heti valmistuttuaan Mari osti Saksasta kaksi omaa hevosta. Hän piti itsellään Rinaldinin, jolla ylsi mm. kouluratsastuksen halli-SM:ssä pronssille ja osallistui kahdesti Suomen mestaruuksiin.

- Yksi syy ammatinvalintaan oli hirveä palo oppia ratsastamaan ja opetella lisää. Ensimmäisen oman hevosen kanssa kilpaileminen oli eteenpäin vievä voima. Taantuma tuli kun totesin, että hevonen alkaa vanheta. Jos vuosia olisi saanut lisää, sillä ei olisi ollut mahdotonta yltää GP:hen. Kun käyrä kääntyi alaspäin, alkoivat motivaatio-ongelmat. Huomasin, että heti, kun ei ole innostunut omasta ratsastuksesta, se heijastuu työhönkin.

- Tällä hetkellä suurin palo kisaamiseen on mennyt. Nykyään minusta motivoivaa ja palkitsevaa on eläinten kouluttaminen joko itse tai ratsastajan kautta. Tuntuu hienolta osallistua oppilaan iloon, kun hän saa hevosen reagoimaan jollain tietyllä merkillä.

Mari Tuunasen perheeseen kuuluu tamma Brenda ja kolme koiraa, joista kuvassa Muumi. "Eläinten kouluttaminen on palkitsevaa", sanoo Mari, joka on kiinnostunut vakavasti myös hevosjalostuksesta.

Sydäntä lähellä...

Koska kouluratsastus on ollut Marin laji, hän on seurannut sitä aktiivisesti ja käynyt paljon sen kärkimaassa Saksassa. Samalla hän on seurannut saksalaista hevoskasvatusta ja hevosten sukua ja käynyt vakituisesti Oldenburgin alueen oripäivillä.

- Oli itsestään selvää hakea Saksasta itselle hyvänsukuinen varsa. Viime syksynä oma tamma kantakirjattiin 40 pisteellä, hän kertoo.

Marin näkemystä ja tietämystä hyödynsivät orivalinnassa myös nuorten hevosten MM:iin osallistuneen Royale de Topazin omistajat. Mari oli aikoinaan ratsuttanut Topin emän.

- Topilla olen ratsastanut vain kerran sen ollessa kolmivuotias, mutta silloin jo tiesi siitä tulevan jotain aivan erityistä, kertoo Mari.

- Olen hyvin onnellinen sen menestyksestä. Rahalla voi ostaa hyvän hevosen, mutta ei neljännen polven omaa kasvattia. ♦

Mervi kävi valmentamassa

Etelä-Afrikassa

Miehikkälää kotipaikkanaan pitävä ratsastusseura Pegasos 2000 toteutti muutama vuosi sitten kansainvälisen projektin, joka tarjosi tavallisille tunti- ja harrasteratsastajille mahdollisuuden saada huippuvalmennusta.

Päättymisensä jälkeenkin projekti on poikkinut kansainvälisiä yhteyksiä ja mahdollisuuksia. Kun sitä vetänyt Sandra Ristola muutti Etelä-Afrikkaan, hän kutsui kouluttomari ja valmentaja Mervi Visurin valmentamaan hollantilaisomistuksessa olevan Dage-raadin siittolan täyshoitotalilla hevosiaan pitäviä ratsastajia. Samalla Visuri antoi vinkejä siittolan remonttiratsuttajille.

- Käsittääkseni Etelä-Afrikassa huippujen valmennus hoituu, mutta riviratsastajat tarvitsevat kovasti apua, Visuri kertoo.

- Perusratsastukseen ja hevoskohtaisiin ongelmiin keskittyviä valmentajia kaivattaisiin.

Hän lupautuikin lähtemään uudelleen samaan paikkaan vajaan vuoden kuluttua. Pitkä lentokaan ei rasittanut, sillä juttuseuraksi sattui suomalaisen Pauli Grönbergin hevosen anatomiaa käsittelevää teosta tutkinut tanskalainen hevoshieroja ja kiropraktikko, joka kehui sitä eritoten kivityksen osalta parhaaksi maailmassa.

Visuri opetti englanniksi; urakkaa helpotti oppilaiden selkeä ääntämys ja se, että tunnilla oli kerrallaan vain yksi ratsukko. Häntä ilahdutti hyvän vuorovaikutuksen lisäksi kaikkien osallistuneiden toinen toistaan kannustanut asenne.

- Ihmiset olivat hyväkäyttöisiä, sydämellisiä ja suoria. Koko porukka kokoontui tallilla yhteiskeittiöön juomaan kahvit ja päivittämään kuulumiset, jakamaan yhdessä mukavaa harrastusta.

Puitteet olivat upeat kenttien pohjia ja rehujen laatua myöten. Hevoset olivat työteliäitä ja iloisia.

- Kiitos siitä kuuluu mielestäni tallista vastanneelle Mama Raynalle, arvioi Visuri.

- Sen sijaan ratsastuksen taso oli toista kuin meillä. Jos meillä opetusmestariksi hankitaan Pyhä Yrjö -tasoinen hevonen, siellä riitti ehkä vaativa B. ♦

Mama Rayna, Mervi, Simone ja Kim olivat tyytyväisiä nuoriin hevosiin. Mervi piti niitä kehittyneimpinä kuin niiden suomalaiset ikätoverit ovat. Ympärivuotinen laidunnus valtavilla laitumilla lienee tähän syynä.

Siilin Hiawatha on poissa

Siilin Ratsastuskeskuksen risteytysponiruuna Siilin Hiawatha eli kotoisammin Nalle (s. 1997) tuli tuntiponiksi Hollannista Jukka Rantasen kautta vuonna 2003.

Vauhdikkaasta ja aranoloisesta 140-senttisesti pikkuponista hioutui oikea timantti sekä tuntikäyttöön että kilpaileville poniratsastajille, kertovat Nallen ystävät.

Sympaattinen ja kiltti poni kehitti tuntiratsastajien taitoja ja keräsi myös rusetteja alueen kilpailuista useamman eri ratsastajan kanssa. Esimerkiksi vuosien 2004 – 2008 aikana Nalle napasi esteissä 80 – 90 cm:n tasolta 11 voittoa ja 15 sijoitusta ja viisi aluekoulusijoitusta. Lisäksi tuli tietysti seurataso-ruusukkeita.

- Parhaimpina Nallen saavutuksina kilpailu-uralla voidaan pitää ratsastuskoulujen oppilaiden SM-kultaa esteissä, poniratsastajien sarjassa vuosina 2008 Janni Mönkkösen ja 2005 Tiia Tuovisen kanssa. Lisäksi vuonna 2008 poni ylsi finaaliin ponisarjan kouluosuuksissa ratsastajanaan Emmi Heikkinen. Vuonna 2006 Nalle oli Anna Tiikkajan kanssa esteillä neljäs poniratsastajien sarjassa. Hevoshullu Power cupissa

Nalle sijoittui viidenneksi ponisarjassa vuosina 2005 ja 2006 Tiia Tuovisen kanssa, tytöt kertavat inkkariponin saavutuksia.

- Nalle oli tarkkajalkainen, herkkä ja eteenpäinpyrkivä estetykki. Sileällä työskentelyssä poni ei ollut helpoimmasta päästä, mutta oikein ratsastettuna toimiva, palkitseva ja opettavainen poni. Useat valmentajat kehuivat ponin kapasiteettia ja hyppyteknikkaa, ja ostotarjouksia tuli monelta taholta alan ammattilaisia myöten. Yksityisenä ponilla olisi estekapasiteetti riittänyt maajoukkueetasolle asti, Siilin väki kuvailee haikeana suuriegoista ja kilttiä poniaan. Perustervettä elämää kaudesta toiseen elänyt Nalle lopetettiin lymfooman vuoksi joulun alla 2008.

- Tämä ihmistä kunnioittanut komistus jää mieliimme ikuisiksi ajoiksi, Nallen lukuisat ystävätkä vakuuttavat.

KATRI AHOKAS

Siilin Hiawatha menestyi upeasti opetushevosten mestaruuksissa. Kuvassa Janni Mönkkönen on sen kanssa palkintojenjaossa.

HEVOSENJÄRKEÄ

Hevosparantaja

Flunssa ja mahatauti ovat ihan kutsumatta vierailleet tämän vuoden alusta alkaen monessa osoitteessa. Tropit ovat kaikilla samat: kärsi, kärsi, niin kirkkaamman kruunun saat. Täytyy vain levätä ja levätä kunnes jotain saa syödyksi ja voimat palaavat. Oma tauti oli hurjana tammiikuun alussa, mutta loppiaisena se viimeistään muuttui siedettäväksi, kun hevosterapia käveli pihaan.

Naapurin Wertti tuli emäntänsä taluttamana hakemaan uudenvuodenlahjaansa, kuivaa ruisleipää. Lunta ei ollut hyhmää enempää, mutta talvinen kopse kuului pakastetulla tiellä. On se kumma, miten mieli virkistyy, kun oikea hevonen tulee lähelle ja rouskuttaa tyytyväisyyttään salaamatta kunnan palan rutikuivaa reikäleipää.

Hevonen on taikuri, sanovat aina MS-tutut, joille tarjoutuu tilaisuus Maskun kuntoutuskeskuksessa ensimmäistä kertaa elämässään päästä hevosen terapeuttisen vaikutuksen piiriin. Päästä siis niin lähelle, että hevosen hengitys lämmittää poskea pakkasella, kun arasti hevosteluaan aloiteleva ihminen sitä kunnioittaen tervehtii. Hevosen vakavuus ja tyyneys saavat aikaan lapsellista luottamusta suureen tuntemattomaan eläimeen, ja tuntuu aivan luonnolliselta kuunnella avustajan neuvoja, kun ka päästä hevosen selkään.

Terapian tavoite ei ole aivan vähäinen, hevosen liike antaa töitä satulassa tai pelkällä selällä istuvan jokaiselle lihakselle. Mielelle, itsetunnolle ja uskallukselle tulee hevosvoimasta sellaista energiaa, joka ei asu pilleripurkissa.

Huvittavaa, miten alitajuisesti ihminen palaa lapsuuteensa, kun saa tä-

män uuden kokemuksen aikuisena elämäänsä. Kun jumppari pyytää laksetumaan selällään hevosen lautasille, useimmat tekevät sen lapsen uteliaisuudella ja rentoudella. Ja ihmettelevät kun katsovat valokuvasta itseään. Miten he ovat uskaltaneet!

No, hevonen on taikuri. Tähän terapiatyöhön koulutetaan ne hevoset, jotka suorastaan hengittävät ympärilleen lapsellista turvallisuudentunnetta ja herättävät vilpittöntä luottamusta. Useimmiten kyseessä on luottorotu, suomenhevonen.

Jos kotipaikkakunnalla on tarjolla ratsastusterapiaa, suurin osa maakuun päässeistä jatkaa, jos saa sen fysioterapian kuntoutukseksi.

Tosiasiaa ratsastusterapiaa ja hevosen terapeuttista vaikutusta ei ole vielä kylliksi tutkittu, jotta sitä voisi laventaa ja käyttää hyödyksi ihmisten huollossa.

Luulen, että huonosti voiva nuoriso, joka tutkimusten mukaan kärsii ylipainosta ja masennuksesta, saattaisi hyötyä hevosen läsnäolosta enemmän kuin lääkkeitä.

Jospa he löytäisivät lyhyeksi tyypistety lapsuutensa takaisin, sillä kiire kasvaa nuoreksi ja aikuiseksi rikkoo ihmiselle tyyppillisen hitaan kypsyksen tahdin.

Kuvittelenko vain, jos väitän hevosharrastuksen karkottavan masennusta ja ylipainoa? Kuka tekisi ratsastavan nuorison terveystutkimuksen? Se voisi poiketa koko nuorison keskiarvosta...

uma.aaltonen@elisanet.fi